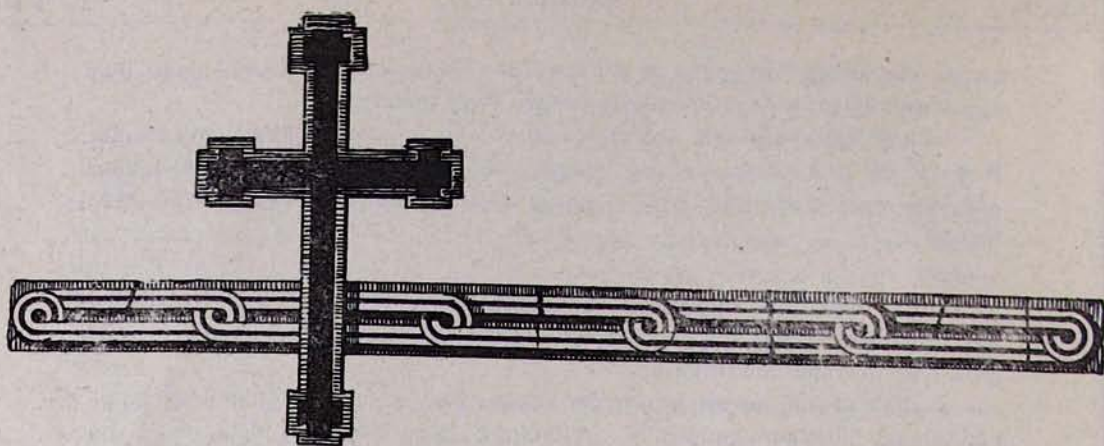




ՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՎ Տ. ԾՆՈՐՀՔ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
ԳԱԼՈՒՍՏՅԱՆԻ՝ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻՆ ԹՈՒՐԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ

1990 թվականի մարտի 6-ին ցնցում ապրեց Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը և հատկապես Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը: Ս. Էջմիածնի Վեհարանի սանդղդների վրա հավանական գլխապտույտից հետո թավազլոր ընկել էր Թուրքիայի հայոց Պատրիարք ծերունագարդ Ամենապատիվ Տ. Ընդրիք արքեպիսկոպոս Գալուստյանը:

Դաժան դիպվածը ճակատագրական եղավ և մարտի 7-ին Ամենապատիվ Սրբազան Հայրը ավանդեց հոգին: Նույն օրը Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարի և Ստամբուլի բոլոր հայկական եկեղեցիների զանգերը տխուր դողանջելով գուժեցին Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու վերջին 30 տարիների ամենապայծառ գործիչներից մեկի տխուր և անակնկալ վախճանը: Նորին Ամենապատվություն Պատրիարք Հայրը, ընդառաջելով Վեհափառ Հայրապետի հրավերին, եկել էր մասնակցելու Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի տոնակատարության ճախապատրաստման խորհրդակցություններին: Հանգուցյալ Սրբազանը միշտ Վեհափառ Հայրապետի կողքին էր՝ օժանդակելու Նորին Սրբությանը՝ լուծելու Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու առաջ ծառայած խնդիրները: Ամենապատիվ Սրբազանը Մայր Աթոռի ցանկալի հյուրն էր, որովհետև հետևողական գործուրանք էր տաժում ճակատ Մայր Աթոռի երիտասարդ միաբանների նկատմամբ, իր հայրական խորհուրդներով օգնելով նրանց ավելի արդյունավետ իրագործել իրենց ծառայությունը եկեղեցում և ժողովրդի մեջ:

Պոլսո Պատրիարքության 82-րդ Պատրիարքը ծնվել է Եղգևատի շրջ-



Երջանկաբեկաճակ, Տ. Շնորհք Պատրիարք Գալուստյան

ջանի Իլյոն գյուղում ունևոր գյուղացու ընտանիքում: Ավագանի անունն է Լիդյակ:

1915 թվականի Մեծ եղեռնի օրերին գրկվում է հորից:

1922-ին իննամյա Արշակը դրվում է Թալասի ամերիկյան որբանոց: Այստեղ էլ սկսում է իր ուսումը: Նույն տարում տեղափոխվում է Լիբանանի որբանոցներից մեկը, որը շուտով ցրվում է: Փոքրիկ Արշակը տեղափոխվում է որբանոցից որբանոց, մինչև որ 1927-ին որպես ջանասեր աշակերտ տարվում է Երուսաղեմի Սրբոց Հակոբյանց վանքի Ժառանգավորաց դպրեվանքը:

1932-ին ընթերցասեր և գեղանկարիչ Արշակը ձեռնադրվում է սարկավագ, իսկ 1935-ին՝ կուսակրոն քահանա: Դառնում է ուսուցիչ և Ժառանգավորացի տեսուչ: 1937-ին նշանակվում է Սրբոց Հակոբյանցի տպարանի տնօրեն և փոխմամբագիր «Սիոն» պաշտոնաթերթի: Պաշտպանում է վարդապետական թեզը և ստանում վարդապետական աստիճան: Ընտրվում է Երուսաղեմի պատրիարքական Աթոռի Տնօրեն Ժողովի անդամ և Հայֆա քաղաքի հոգևոր հովիվ:

1941—44 թթ. վարում է Ամթիլիասի դպրեվանքի տեսչի պաշտոնը:

1945-ին կարգվում է Լոնդոնի հոգևոր հովիվ:

1948-ին պաշտոնավարում է ԱՄՆ-ում, դառնում Ծայրագույն վարդապետ և 1952-ին ընտրվում Կալիֆոռնիայի առաջնորդ՝ ծավալելով եկեղեցաշինական մեծ աշխատանք:

1955-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում մասնակցում է Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրության, և նույն տարին եպիսկոպոս է ձեռնադրվում:

1957-ին նշանակվում է Երուսաղեմի վանքի լուսարարապետ, իսկ 1961-ին ընտրվում է Թուրքիայի հայոց Պատրիարք:

Երեսնամյա պատրիարքական գործունեության ընթացքում Ամենապատիվ Տ. Ծնորհք Պատրիարքը ապրեց որպես տիպար հոգևորական, ծառայատեր հոգևոր հովիվ, հայրենասեր առաջնորդ և մարդասեր: Իմաստնաբար հաղթահարեց հարուցված ներքին և արտաքին դժվարությունները, միշտ եղավ իր ժողովրդի կողքին:

Ամենապատիվ Սրբազանը ջանք ու եռանդ չխնայեց կազմակերպելու հայ երեխաների հայեցի ուսումնառությունը, նրա ջանքերով վերանորոգվեցին բազմաթիվ վարժարաններ, պատրաստվեցին դասագրքեր: Վերականգնվեց Ս. Խաչ դպրեվանքը, որն սկսեց Կ. Պոլսի և շրջանների եկեղեցիները ապահովել սպասարկող հոգևորականներով: Տնտեսական հմուտ քաղաքականության շնորհիվ Պատրիարքարանը հնարավորություն ստացավ Արևմտյան Հայաստանի գավառներից եկող հայ գաղթականներին նյութական օգնություն կազմակերպելու:

Նրա միտքը միշտ մնաց պայծառ և գրիչը՝ քեղմնավոր, հեղինակելու բազմաթիվ եկեղեցական, աստվածաբանական, բանասիրական, գրական և այլ հոդվածներ ու գրքեր: Ծավալեց նաև լայն թարգմանական աշխատանք:

Սրբազան Պատրիարքի սիրտը բաբախեց իր Մայր Հայրենիքի սրտին համահունչ: Նա մտավ իր ժողովրդի մեջ և եղավ իր ժողովրդի հետ տագնապի և հաղթանակի, վշտի և ուրախության պահերին:

Ամենապատիվ Տ. Ծնորհք արքեպիսկոպոսը մեծապես բարձրացրեց

Կ. Պոլսո Պատրիարքարանի հեղինակությունը, շուտով դարձավ քրիստոնեական աշխարհի ճանաչված և հարգված դեմքերից մեկը:

Տ. Ծնորհք Պատրիարք Գալուստյանը միշտ մնաց հավատարիմ զավակը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և եղավ գործակից աջ բազուկը Ամենայն Հայոց Վազգեն Ա. Կաթողիկոսի՝ հետևողականորեն իր ուժերը ի սպաս դնելով ի շինություն Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու և ի բարգավաճումն հայ ժողովրդի:

1990 թվականի մարտի 11-ին, կիրակի օրը, Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարում, ներկայությամբ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, տեղի ունեցավ ս. պատարագ և հոգեհանգստյան հանդիսավոր արարողություն Թուրքիայի հայոց Ամենապատիվ Պատրիարք Տ. Ծնորհք արքեպիսկոպոս Գալուստյանի հոգու հանգստյան համար: Հանդիսավոր արարողությանը ներկա էին՝

- Տ. Հուսիկ արքեպս. Սանթուրյան—Լուսարարապետ Մայր տաճարի.
- Տ. Ներսես արքեպս. Պոզապալյան—Դիվանապետ Կաթողիկոսարանի.
- Տ. Նարեկ եպս. Ծաքարյան—Առաջնորդ Ծիրակի թեմի.
- Տ. Գևորգ եպս. Սերաբյարյան—Առաջնորդ Վրաստանի հայոց թեմի.
- Տ. Գարեգին եպս. Ներսիսյան—Առաջնորդական փոխանորդ Արարատյան հայրապետական թեմի.
- Տ. Անանիա եպս. Արաբաջյան—Տեսուչ հոգևոր ճեմարանի:

Հայաստանի հանրապետության կառավարության կողմից՝

Կրոնից նախարար տիար Ստեփան Վարդանյան.

Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապի կոմիտեի նախագահ տիար Կարլեն Դավաթյան.

Գրողների միության կողմից՝ տիար Լևոն Միրիջանյան.

Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամներ պրոֆ. Պիոն Հակոբյան, պրոֆ. Հակոբ Փափազյան, դասախոս Պարգև Ծաֆազյան:

Ներկա էին նաև Սրբազան Պատրիարքի վախճանումի առիթով Կ. Պոլսից եկած՝

Տ. Արամ վրդ. Արաշյանը.

Տ. Մյուռոն քհն. Ալվազյանը:

Ներկա էին Մայր Աթոռի միաբան վարդապետները, քահանաները, սարկավագները, հոգևոր ճեմարանի տաները, Մայր Աթոռի պաշտոնեությունը և հավատացյալ ժողովուրդը:

Օրվա պատարագիչն էր Տ. Նաթան վրդ. Հովհաննիսյանը:

Ամենապատիվ Պատրիարք Հոր կյանքի և կրոնական բեղմնավոր գործունեության մասին գնահատանքի խոսք ասաց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը.

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ ԾՆՈՐՀՔ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻ
ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏՅԱՆ ԱՌԹԻՎ

«Ցանուն Հօր և Որդոյ և Հոգւոյն Սրբոյ, ամեն»:

Քահանայք և ժողովորդ հավաքվել ենք այս պահին այս ս. տաճարի կամարների ներքո, խղոթելու համար նորոգ հանգուցյալ Տ. Շնորհք արքեպիսկոպոսի հոգւոյն համար, որ այցելության գալով Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին անցյալ կիրակի երեկոյան, ուրախ, լավ տրամադրության մեջ էր, մասնակցելու համար եկեղեցական հարցերի վերաբերյալ մի լայն խորհրդակցություն, որ տեղի պիտի ունենար մեզ մոտ՝ Մայր Աթոռում: Նա երկուշաբթի օր մեզ հետ էր լնույն տրամադրությամբ: Փափագ հաշտնեց, որ երեքշաբթի գնա լաղեւոյալ շրջանները, իր մխիթարանքի խոսքը տանելու մեր վիրավոր ժողովրդին Անիմական, Սպիտակ և Կիրովական: Երեքշաբթի առավոտյան կանոխ, ժամը ութին, երբ պետք է իջնէր Վեհարանի երկրորդ հարկից ներքև, դժբախտ, անապատելի, գրեթե անբացատրելի պատահարով ոտքը սահեց աստիճանների վրա և գլուխն ուժեղ հարված ստացավ մարմարյա աստիճանների վրա: Փոխադրվեց հիվանդանոց, մեր մասնագետ բժիշկները Երևանում ամեն ինչ ի գործ դրին, գործողություն կատարելով զանգի վրա: Թեև վիրահատությունը հաջողվեց բժշկական տեսակետից, բայց մի քանի ժամ հետո, անգիտակից վիճակի մեջ խաղաղությամբ իր հոգին ավանդեց:

Ահա, հազիվ մի օրվա մեջ, մի առողջ մարդ, մի բարձրաստիճան հոգևորական, գահակալը Թուրքիո հայոց Պատրիարքական սրբապետական Աթոռի, բաժանվեց մեզանից և իր ոսկյա կյանքի թելը հանկարծ կտրվեց: Տեղ Աստված, ինչքան հանիմանալի են քո ճանապարհները: Ինչքան անիմանալի՝ կյանքի և մահվան ճանապարհները: Այսպիսով մեր Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը, համայն մեր Եկեղեցին Հայաստանյայց և համայն մեր հավատացյալ ժողովուրդը ի Հայաստան և ի Սփյուռն աշխարհի ծանր սուգի մեջ է: Եվ իրոք որ ծանր է մեզ համար խաչ վիշտը, մանավանդ որ ձեզի ծանոթ տազնապալի կացությունների մեջ գտնվելով, արդեն իսկ մենք վիրավոր սրտերով ենք և այս մեկը գոնե մեզ պետք է խնայվեր: Սակայն պիտի խոնարհվենք երևի ճակատագրի առաջ:

Շնորհք արքեպիսկոպոս Գալուստյան, տարիքով բավական առաջացած էր, ավելի քան յոթանասուն տարեկան, բայց մարմնով և հոգով քաջառողջ էր, մտքով մանավանդ սրայծառ, նռանդով լի և նվիրված իր Աթոռին՝ Թուրքիո հայոց եկեղեցիներին, ժողովրդին: Եվ մա ընդհանրապես ապրում էր մեր Եկեղեցվո տազնապալներով, մեր ժողովրդի վիշտերով, մեր Եկեղեցու հարցերով: Նա բացառիկ անձնավորություն էր իբրև գիտակ, հմուտ աստվածաբան, լավ ծանոթ մեր Եկեղեցու կարգ ու կանոնին, շատ նախանձախնդիր դրանց գործադրման ամենուրեք: Նա մտավորական անձնավորություն էր, բազում հատորներ էր հեղինակել այս վերջին քսան և ավելի տարիների ընթացքում, հատկապես կրոնագիտական և աստվածաբանական բովանդակությամբ, որոնք պիտի մեզան մնայուն արժեքներ մեր հոգևոր ծառայողների համար, մեր Եկեղեցու մանավանդ երիտասարդ սպասավորների համար:

Շնորհք Պատրիարք ողբերգական և տառապալի կյանք ապրած է առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքում, տակավին հազիվ ծընված, և ձեզ ծանոթ Եղեռնի հետևանքով որբացած, իր որբության տարի-

ները որբանոցների մեջ անցկացրած: Հետո պատանի հասակում, անունով Արշակ, մուտք է գործել Երուսաղեմի հայոց վանքից ներս իբրև աշակերտ և ուսանող, այնտեղ աճած, մեծացած: Այնտեղ Ս. Հոգու շնորհներով լեցված, Սրբոց Հակոբյանց միաբանության ծոցում (Երուսաղեմում, ձեռնադրված է հոգևորական, հետո պատասխանատու պաշտոններ վարած է հոգևոր և կրթական, ապա հովվական խարեր առաքելությամբ ուղարկվել է մի ժամանակ Անգլիա, այնտեղ էլ իր ուսումը կատարելագործելով աստվածաբանական գծով, ծառայեծ է մեծ երկար տարիներ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում հաշկական եկեղեցական համայնքներում, հետո վերադարձել է Երուսաղեմ և, վերջապես, Աստուծո ողորմությամբ և ժողովուրդի ընտրությամբ Ստամբուլում ընտրվել է Պատրիարք հայոց Թուրքիո, սրանից մոտ երեսուն տարիներ առաջ:

Սիրելի հավատացյալներ, ինչպես գիտեք, մեր Եկեղեցին իր պատմական գոյությունը հաստատել է և շարունակել, ունենալով չորս մվիրապետական կենտրոններ, մվիրապետական Աթոռներ: Առաջինը մեր Քրիստոսահիմն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինն է, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության Աթոռը. ըստ մվիրապետական կարգի երկրորդ աստիճանի վրա գալիս է Միծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության Աթոռը, այժմ հաստատված է Վիքանյան, երրորդ աստիճանի Աթոռն է Երուսաղեմի հայոց Պատրիարքության Աթոռը, հաստատված 7-րդ դարում, և չորրորդ մվիրապետական աստիճանի Աթոռը է Կոստանդնուպոլիս, հաստատված ավելի քան 500 տարի առաջ: Ահավասիկ հինգ հարյուր տարիներ շարունակ այդ պատմական մեծ կենտրոնում, ինչպիսին է Կ. Պոլիս քաղաքը, հայոց Պատրիարքությունը դարձրել է մեր Եկեղեցու պանծալի Աթոռներից մեկը և՛ կրոնական իմաստով, և՛ կրթական-մշակութային իմաստով, և՛ ազգային-հասարակական, նույնիսկ քաղաքական իմաստով: Նրանք, ովքեր քիչ թե շատ ծանոթ են Կ. Պոլսո հայոց պատմության, լավ ծանոթ են այս բոլոր իրողություններին: Ընորհք Սրբազան Պատրիարք հայրը այդ պատմական Աթոռի վրա իր առաքելությունը շարունակեց երկար տարիներ՝ փառավորելով մեր Եկեղեցին և մեր կրոնական հավատքը և փառքով պսակվեց իր ողջ գործունեությունը բոլոր իմաստներով:

Նա մեծ անսպառ աշխատանքի եռանդ ուներ մինչև վերջին օրը: Կ. Պոլսում նա հանգիստ կյանք չէր ապրում: Տեսապես ժիր աշխատանքի մեջ էր ոչ միայն իր հաճախակի այցելություններով, քարոզչությամբ Ստամբուլի 28 հայ եկեղեցիներին ու ժողովրդին, այլ նաև Թուրքիո լգավառներում, ուր մնացել են տակավին փոքրաթիվ հայ համայնքներ, այցելում էր հաճախ մինչև հեռուները Թուրքիո տարածքի վրա, մինչև Ադրամար և մինչև Անի:

Ահավասիկ, իրապես մի պայծառ հոգևոր անձնավորություն, իր անունին ու կոչումին հարազատ մշտապես, որից ճառագայթել է իր շնորհները մեր ողջ Եկեղեցու և ողջ հավատացյալ ժողովրդի վրա:

Մենք այսօր տխուր պարտականությունը ունենք մեր աղոթքներով ուղեկցելու նրա հոգու ճանապարհը դեպի երկինք: Մենք հավատում ենք հավիտենական կյանքին իբրև քրիստոնյաներ, և այդ քրիստոնեական մեծ հույսով է, որ մեր աղոթքները վերառաքում ենք առ Աստված: Թող Տերը ողորմությամբ և քաղցրությամբ ընդունի իր ծառայի՝ Ընորհք արքեպիսկոպոս Գալուստյանի արդար հոգին և փառավորի երկնքի հավիտենական խաղաղության և լույսերի մեջ: Եվ թող նրա հիշատակը անթառամ մնա



այստեղ՝ երկրի վրա, մեզ մոտ, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում և այնտեղ՝ Ստամբուլում, Պատրիարքական Աթոռի և հավատացյալ թուրքահայ ժողովրդի ծոցում:

Տեղ Աստված ամենակալ, հիշատակն արդարույն օրհնությամբ եղիցի այժմ և հավիտյան, ամեն:

Մարտի 12-ին, երկուշաբթի առափոխյան, Ս. Ծնորհք Պատրիարքի դագաղը Երևանից տեղափոխվեց Մոսկվա՝ ուղեկցությամբ Մայր Աթոռի դիվանապետ գերազնորհ Ս. Ներսես արքեպս. Պողոսյանի և Կ. Պոլսից ժամանած երկու եկեղեցականների: Սրբազան Հոր մարմինը ամփոփող դագաղը դրվեց Մոսկվայի գերեզմանատան Ս. Հարություն հայոց եկեղեցում:

Մարտի 13-ին այստեղ տեղի ունեցավ հանդիսավոր հոգեհանգիստ՝ ի ներկայության Ռուսաստանի և Նոր Նախիջևանի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Տիրան եպս. Կյուրեղյանի, Ռուս Պրավոսլավ եկեղեցու ներկայացուցիչ Կիրիլ վարդապետի, ԽՍՀՄ կրոնից խորհրդի ներկայացուցիչ տիար Կուզնեցովի, ի դեմս Հայաստանի ներկայացուցչության՝ տիար Բունիաթյանի, ինչպես նաև Մոսկվայում Թուրքիայի ավագ դեսպան տիար Վոլքան Վուռալի և հավատացյալների հոծ բազմության:

Հանդիսավոր արարողությանը նախագահեց և Ամենապատիվ Պատրիարքի կյանքին ու գործունեությանը նվիրված խոսք սասաց Մայր Աթոռի դիվանապետ Ս. Ներսես արքեպս. Պողոսյանը:

Մարտի 14-ին ինքնաթիռով հանգուցյալ Պատրիարքի դագաղը տեղափոխվեց Ստամբուլ՝ ուղեկցությամբ Ներսես սրբազանի, Արամ վարդապետի և Մյուռոն քահանայի:

Հարյուրավոր հավատացյալներ, համայնքային մարմինների անդամներ և պաշտոնական անձինք եկել էին օդանավակայան՝ դիմավորելու Սրբազան Պատրիարքի անջնչացած մարմինը: Ամասելի հուզումի այիբ անցավ ներկաների հոգիներով, շատերը չկարողացան զապել արցունքները ի տես մեծ կորստի:

Այսպե՛ս Նորին Ամենապատվության մարմինը զետեղվեց Կ. Պոլսի հայոց Մայր եկեղեցում, որպեսզի հավատացյալ ժողովուրդը հրաժեշտ առնի իր սիրելի Սրբազանից:

Մարտի 18-ին բազմաթիվ պետական և պաշտոնական հյուրեր և խոններամ հավատացյալներ լցրել էին Մայր եկեղեցին՝ մասնակցելու հոգելույս Պատրիարք Հոր վերջին օծման և հուղարկավորության արարողություններին:

Ներկա էին Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության ներկայացուցիչ՝ Թեհրանի հայոց առաջնորդ Ս. Սրտակ արքեպս. Մանուկյանը, Ռումինիայի և Բուլղարիայի հայոց առաջնորդ Ս. Տիրա ր արքեպս. Մարտիկյանը, Կանադայի հայոց առաջնորդ Ս. Վազգեն արքեպս. Քեչիշյանը, Երուսաղեմի միաբանության ներկայացուցիչ, Փարիզի հայոց առաջնորդ Ս. Գյուտ արքեպս. Նազգաշյանը, Ավստրալիայի հայոց առաջնորդ Աղան եպս. Պալիմզյանը, Իրանի հայոց առաջնորդ Ս. Ավագ եպս. Ասատուրյանը, Վաշինգտոնի Կաթողիկոսական պատվիրակ Ս. Բաբգեն եպս. Վարժապետյանը, Լիոնի հայոց հոգևոր հովիվ Ս. Տարոն Ծ. վրդ. Ծերեճյանը և այլք:

Ներկա էին նաև քույր եկեղեցիների պետեր և ծառայողներ:

Օրվա պատարագին էր Մայր Աթոռի դիվանապետ, Վեհափառ Հայ-

րապետի ներկայացուցիչ գերաշնորհ Ս. Ներսես արքեպս. Պոզապալյանը: Պատարագի ընթացքում, վերջին օծման պահին, պատարագիչ սրբազանը ընթերցեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի դամբանական խոսքը:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ս. Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա.-Ի
ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ ԽՈՍՔԸ

Աղոթք, խունկ և լույս ի Տեր հանգուցյալ Ս. Ծնորհք արքեպիսկոպոսի հոգվում:

Ավաղ, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը և համայն Հայաստանյայց Եկեղեցին վերստին սուգի մեջ են գտնվում:

Անապասելի չար մի պատահարով, հանկարծ կտրվեց ոսկյա կյանքի թելը մեր սիրեցյալ եղբոր՝ Ամենապատիվ Ս. Ծնորհք Սրբազան Պատրիարքի:

Ի՞նչ ցավ մեր առաքելական Մայր Եկեղեցվում:

Ի՞նչ հարված Հայոց Պատրիարքական այս պատմական Աթոռին:

Ի՞նչ կսկիծ մեր սրտերին:

Տեր Աստված, այս մեկը գոնե՝ մեր ազգի համար այս դժվար ժամանակներին, թող խնայվեր մեր Եկեղեցիին, մեր հավատավոր ժողովուրդին, անձնապես Մեզ:

Ամենակալ Տեր, երբեմն մենք մեղավորներս չենք հասկանում Քեզ:

«Ձանապարհս Քո Տեր ցոյց ինձ և զշափոս Քո ուսո ինձ: Առաջնորդեա ինձ ի ճշմարտութեան քում և ուսո զիս, զի դու ես Աստուած Փրկիչ իմ» (Մատթ. ԻԴ 4—5):

Ի Տեր հանգուցյալ Տեր Ծնորհք արքեպիսկոպոս Գալուստյան, հազիվ աչքերը բացած աշխարհի լույսին, նրա մանկության տարիները անցան աղետալի փոթորիկների միջից և առաջին համաշխարհային պատերազմից հետո որբացած պատանի Արշակ, մոտք գործեց Երուսաղեմի Սրբոց Հակոբյանց հայոց վանքից/ներս, ուր հասակ նետեց ու աճեց և զորացավ մարմնով ու հոգով, երկնառաք Սուրբ Հոգու շնորհներով, դառնալով զինվորյալ հոգևոր սպասավորը Երուսաղեմի հայոց Սուրբ Աթոռին, սուրբ ձեռնադրության խորհուրդով, ստանալով, իր հոգևոր բարոյական անձնավորությունը Թնորոշող՝ Ծնորհք անունը:

Եվ իրոք, նրա ողջ կյանքը, շնորհների ճառագայթում հանդիսացավ մեր սուրբ Եկեղեցու և մեր ժողովրդի կրոնական կյանքի վրա, սկսած Սրբոց Հակոբյանց վանքից, մինչև Սեզիա, Ալեքիկայի Միացյալ Նահանգներ և վերջին մոտ երեսուն տարիներում ի Թուրքիա, հայոց Պատրիարքական պատմական Աթոռի վրա:

Մանավանդ այստեղ Թուրքիո հայ հավատացյալների ծոցում շուրջորեն ճառագայթեցին նրա հոգու շնորհները, իբրև իմաստուն, քաջակորով պատրիարք, իբրև ժողովրդավեր դաստիարակ հովիվ, իբրև բազում կրոնական, եկեղեցական ծավալուն գործերի հեղինակ, իբրև մշտաբթուն պաշտպան մեր Եկեղեցու կարգ ու կանոնաց, իբրև հավատարիմ միաբան Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի:

Հակառակ բազում մտահոգությանը, երեսուն տարիներ շարունակ այս պատմական Աթոռի վրա աներեր, այժմ լուսաբնակ Պատրիարք Հայրը, մշտապես հոգևոր կենդանության շունչ բաշխեց Մթափնույի հայոց Աղոթքի

Տուներին և հավատացյալներին, մինչև հեռուները Թուրքիո տարածքի վրա գտնվող փոքրաթիվ համայնքներին և ուխտատեղիներին, մինչև Ադրամար, մինչև Անի:

Ծնորհք Սրբազան մեր եղբայրը, ի վերուստ ընտրյալ ու ներշնչյալ մի հոգևոր սպասավոր էր, բարի օրինակ մեզ բոլորիս, մանավանդ մեր Եկեղեցու երիտասարդ ծառայողներին: Երանի 'նրա հոգուն, երանի 'նրա վաստակին, երանի նրա երազանքներին: Ափսոս որ այս օրվանից, Թուրքիո մեր աստվածասեր ժողովուրդը և մենք բոլորս պիտի զրկվենք նրա լույսերից: Եվ պիտի կարոտենք անմեղ ժպիտը նրա դեմքի, որ արտացոլումն էր նրա արդար սրտի:

Խորհուրդներով լի այս պահին, աղոթում ենք առ ամենողորմն Աստված, որ քաղցրությամբ ընդունի հանգուցյալ Տ. Ծնորհք արքեպիսկոպոսի հոգին հավիտենական խաղաղության լույս աշխարհում: Զի «Քրիստոս յարուցեալ է ի մեռելոց, առաջին պտուղ մեջեցելոց» (Ա. Կորնթ. ԺԵ 20):

Քրիստոնեական այս մեծ հույսով մխիթարված, աղոթում ենք նաև, որ Տերը անասան պահի Պատրիարքական Աթոռը հայոց Թուրքիո և մոտ ապագային վերացնի սգո քողը նրա վրայից, ընտրությամբը և աթոռակալությամբը նորընտիր գահակալի:

Ամենայն Հայոց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից և Հայաստանի հավատացյալ ժողովուրդից վերջին ողջույն հանգուցյալ Սրբազան Պատրիարքին և Սուրբ Հոգվո մխիթարություն Հայաստանյայց Եկեղեցվո սգավոր զավակներին ի Թուրքիա:

«Աստուած յուսով լի արասցէ գձեզ ամենայն խնդութեամբ և խաղաղութեամբ, առաւելով ձեզ յուսով գօրութեամբ Հոգւոյն Սրբոյ» (Սաղմ. ԺԵ 18):

«Հայեա Տէր ի ծառայս Քո և եղիցի լոյս Տեառն Աստուծոյ ի վերայ մեր» (Սաղմ. ՀԹ 66): Ամեն:

Հավարտ ս. պատարագի հոգեւոյս Պատրիարքի դագաղը շքեղաշուք թափորով տարվեց Ծիշլիի գերեզմանատուն և հանձնվեց հողին:

Կյանքից հեռացալ անբասիր հոգևորականը, ջանադիր Պատրիարքը, քաջ հովիվն ու ազնիվ հայր:

«Յախտենական յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի»:

